

Hentokääpä

Lateritticka
Postia lateritia

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Hentokäävän itiöemä on yksivuotinen ja pumpulimaisen pehmeä. Lakki on yleensä alle 10 cm leveä ulkonee alustasta korkeintaan yhden senttimetrin. Yläpinta on aluksi pehmeän samettinukkainen ja kerman valkoinen. Myöhemmin se muuttuu ruosteenruskealaikkaiseksi ja lopulta kokonaan ruskeaksi tai tiilenpunaiseksi. Lakin reuna on ohut, terävä ja alas kiertynyt. Kulmikkaita ja repeileviä pillejä on 3–4 millimetrillä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hentokääpä kasvaa yleensä kaatuneissa ja keloutuneissa männyissä. Kasvupaikat ovat vanhoissa metsissä, usein kuivissa mäntymetsissä tai kuusivaltaisissa ja tiheissä metsissä. Lajia tavataan harvinaisena lähes koko maassa rannikkoalueita ja pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Esiintyminen painottuu kuitenkin Pohjois-Suomeen.

Nykytila ja uhkatekijät

Hentokääpä on taantunut runsaasti lahoppua sisältävien vanhojen metsien harvinaistuttua ja pirstaloituttua. Sitä uhkaavat edelleen metsien hakkuut ja lahoppuun väheneminen metsissä. Suuri osa nykyisistä esiintymistä on pohjoisen suurilla suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Hentokäävän kasvupaikka tulisi rajata metsänkäsittelyn ulkopuolelle, ja ympäristössä hakkuiden tulisi olla varovaisia. Lähialueiden kookkaat männyt sekä kuolleet pysty- ja maapuut tulisi säästää, jotta lajille elintärkeä lahoppuujatkumo ei katkea. Runsaslahoppuustoisten metsien vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009. Suomen kääväkkäiden ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus. – Norrlinia 19: 1–233.
- Kotiranta, K. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Jorma Pennanen